

**ПРОЦЕСИТЕ НА ПРИБИРАЊЕ И ТРОШЕЊЕ НА
СРЕДСТВАТА НАМЕНЕТИ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО
ПАНДЕМИЈАТА НА COVID-19 СЕ
НЕТРАНСПАРЕНТНИ, А ПАК МАЛКУТЕ
ДОСТАПНИ ИНФОРМАЦИИ СЕ КОНФУЗНИ**

**ТРАНСПАРЕНТНОСТ ВО ПРИБИРАЊЕ НА СРЕДСТВА ОД ЈАВНИ ДАВАЧКИ И
ДОНАЦИИ = 0**

ТРАНСПАРЕНТНОСТ ПРИ ПРОМЕНИ НА БУЏЕТОТ = 0

**ТРАНСПАРЕНТНОСТ ВО ТРОШЕЊЕ НА СРЕДСТВА ОД ЈАВНИ ДАВАЧКИ,
ДОНАЦИИ И ГРАНТОВИ = 0**

I.

**ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ТРАНСПАРЕНТНОСТА ВО ПРИБИРАЊЕ НА
СРЕДСТВА ОД ЈАВНИ ДАВАЧКИ, ДОНАЦИИ И ГРАНТОВИ НАМЕНЕТИ ЗА
СПРАВУВАЊЕ СО ПАНДЕМИЈАТА НА COVID-19:**

- Министерството за финансии на дневна основа да објавува податоци за износот на прибрани средства во буџетот на РСМ од наплата на јавни давачки и како тие се искористуваат за справување со пандемијата на COVID-19.
- Министерството за здравство да ги унапреди веќе достапните информации објавени за сметката на донации и листата на донатори, на тој начин што ќе формира електронска база на податоци која ќе се ажурира на дневно ниво, ќе биде јавно достапна и ќе презентира податоци за: името на донаторот, видот на донацијата, количината и вредност на донацијата, договор за донација, како и каде е дистрибуирана и во која количина добиената донација.
- Владата на РСМ да објави информации за изворите на средствата во фондот за справување со кризата предизвикана од COVID-19, износот на средства и начинот на нивно трошење.
- Министерството за здравство и Владата на РСМ да ги објават направените анализи и процени на потребите на државата и институциите кои се користат како основа за барање на финансиска и материјална помош.
- Министерот без ресор за односи со јавност, отчетност и транспарентност на секоја прес конференција на министерот за здравство во детали да сподели информации за износот на прибрани материјални и финансиски донации, како и да даде објаснување како се дистрибуирани прибраните материјални донации и за што се потрошени прибраните финансиски донации и грантови. Дополнително, да презентира и информации за износот и изворите на средства прибрани во фондот за справување со кризата предизвикана од COVID-19 и начинот на нивно трошење.
- Министерството за здравство и Владата на РСМ да ги објават договорите за финансиска поддршка склучени со ЕУ, САД и други влади и организации, како и да објават детален извештај за износот на пристигнати средства и начинот на нивно трошење.

II.

ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ТРАНСПАРЕНТНОСТА ВО ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА БУЏЕТСКИ ПРОМЕНИ ВО ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА И ЗА СПРАВУВАЊЕ СО ПАНДЕМИЈАТА НА COVID-19:

- Секоја јавна институција на својата интернет страница или пак на интернет страницата на Министерството за финансии да ги објават сите донесени одлуки за извршување на буџетска реалокација во рамки на сопствениот буџет при што ќе се објават информации за причината и износот на реалокација, од кој дел од буџетот се кратат средства и за која намена истиот ќе се користат.
- Владата на РСМ да објави информации за направените промени во буџетите на јавните институции (вклучително и на агенции, фондови, јавни претпријатија и локални самоуправи) по 26.03.2020¹ година, како и да образложи во колкав износ биле направените промени, од кои делови од буџетите е направено кретење и за што овие средства биле искористени. А пак, Министерот без ресор за односи со јавност, отчетност и транспарентност да ги презентира овие податоци на секоја прес конференција на министерот за здравство.

III.

ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ТРАНСПАРЕНТНОСТА ВО ТРОШЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА ПРИБРАНИ ОД НАПЛАТА НА ЈАВНИ ДАВАЧКИ, ДОНАЦИИ И ГРАНТОВИ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО ПАНДЕМИЈАТА НА COVID-19:

- На секоја прес конференција на министерот за здравство да се приклучи министерот без ресор за односи со јавност, отчетност и транспарентност и да извести во детали за секоја спроведена интервентна набавка, вклучувајќи и износ на склучен договор и име на добавувач.
- Сите јавни институции на своите интернет страници да ги објават сите информации за спроведени интервентни набавки и направени измени на буџетот во време на вонредна состојба.
- Министерството за здравство да направи и објави мапа на здравствени институции, матични лекари, гинеколози и др. и нивни дневни потреби за заштитна опрема, како и да објави информации за тоа колкава количина на

¹ Донесена уредбата со законска сила за примена на законот за буџети во време на вонредна состојба

опрема истите самостојно обезбедиле, им биле дистрибуирани од резервите на МЗ, им биле дистрибуирани од добиени донации на централно ниво или пак тие самите обезбедиле донација.

- Министерството за здравство да подготви и објави информации за текот на секоја иницирана постапка за набавка на респираторни машини и да образложи што се случило со набавките кои се запрени од други земји и кои се реалните причини за истото.
- Владата на РСМ да изготви и јавно објави електронска платформа за објавување на дневните промени во фондот за справување со кризата предизвикана од COVID-19.

ВОВЕД

Во време на вонредна состојба, некоординираноста во известувањата на јавноста, разликите во податоците кои се презентираат со јавноста; немањето на информации за резултатите од работењето на јавните институции, особено за начинот на прибирање и трошење на парите на граѓаните од оние институции од здравствениот сектор; давањето на можност за извршување на буџетски пренамени самостојно од страна на секој буџетски корисник без јавно образложување на потребата, изворот на кратање и износот; итн. допринесуваат кон зголемување на можноста за злоупотреба на парите на граѓаните.

Со ваков начин на работење и ваков пристап значително се оневозможува следењето на работата и трошењата од страна на јавните институции и можноста за повикување на политичките избраници на одговорност. Дополнително, ваквиот пристап дава ексклузивно право на Владата да донесува одлуки и ги утврдува потребите на граѓаните без консултации и предлози.

Состојбата е дотолку позагрижувачка, заради тоа што во моментот во нашата земја не функционира единствениот контролен механизам на работењето на Владата и јавните институции, а тоа е законодавната власт.

ЦЕЛ И МЕТОДОЛОГИЈА НА АНАЛИЗАТА

Оваа анализа има за цел да даде сублимиран временски приказ на спроведените набавки и примените донации на медицинска заштитна опрема, респиратори и други добра и средства, како и да го прикаже обемот на информации за овие постапки кои се јавно достапни, односно нивото на транспарентност на Владата на РСМ и Министерството за здравство, во периодот од 26 февруари до 05 мај 2020 година. Информациите кои се презентирани со анализата се сублимирани од различни извори, а најголем дел се информации содржани во медиумски текстови, изјавите на министерот за здравство за време на своите прес-конференциите и записници од седници на Владата на РСМ како единствени извори на делумни информации за спроведените постапки. Дополнително, многу мал дел од информациите се превземени од интернет страницата на Министерството за здравство и Службен весник на РСМ. Заради непостоењето на јавно достапни информации за направените буџетски издатоци за спроведените набавки, за оние постапки каде се познати набавените количини и видот на добра кои се набавуваат, направивме самостојна проценка на вредноста користејќи ги тековните пазарни цени за секое добро.

Клучните наоди во оваа анализа се презентирани од три аспекти: отвореност на постапки за прибирање на средства за справување со кризата предизвикана од COVID-19, отвореноста на постапки за направени промени во буџетите на јавните институции за време на вонредната состојба и отвореноста на постапките за трошење на средствата прибрани преку наплата на јавни давачки или пак добиени донации и грантови.

1. КЛУЧНИ НАОДИ ОД СПРОВЕДЕНАТА АНАЛИЗА

1.1. ОТВОРЕНОСТ НА ПОСТАПКИ ЗА ПРИБИРАЊЕ НА СРЕДСТВА ЗА СПРАВУВАЊЕ СО КРИЗАТА ПРЕДИЗВИКАНА ОД COVID-19

Од почетокот на годината заклучно април наплатата на приходите во буџетот на РСМ е за 4,9% пониска во однос на истиот период лани. Наплатата на даночните приходи пак, е за 9,1% пониска во однос на минатата година, што најмногу се должи на падот на наплатата на ДДВ за 14,6%.² И покрај падот на приходите, и во време на запирање на економската активност расходите на државата се зголемени за 0.7% во однос на минатата година. Во време на вонредна состојба, според министерката за финансии, растат трошоците за социјалните трансфери и пензии (вкупните трансфери се зголемени за 7%) и капиталните расходи (за 15,7%), а пак се намалени трошоците за стоки и услуги за 36,5%.

Покрај износот на прибрани средства во буџетот на РСМ од наплата на јавни давачки, во изминатиот период во буџетот на министерството за здравство преку посебните сметки (трезорската сметка, CITIBANK NA NEW YORK и DEUTSCHE BUNDESBANK ZENTRALE) за донации се слеваа и финансиски и материјални средства за поддршка на државата за справување со кризата со COVID-19 во вредност од 2.950.509 ЕВРА³. Покрај овој износ на средства Владата на РСМ отвори сметки и создаде фонд за поддршка со цел справување со кризата предизвикана од COVID-19 за кој нема јавно достапни податоци за износот на прибрани средства. Во информација пак, објавена на 08 април 2020 година од еден национален медиум⁴ се вели дека РСМ има обезбедено директна финансиска помош од страна на приватни компании, организации и Влади во износ од 67.674.417 евра, (види табела 1). Во листата на донатори се наведени и две компании (Битолска млекара и Езмит) чие предвременото плаќање на својот

² Изјава на министерката за финансии дадена на 04 мај 2020 година. Изјавата е достапна на следниот линк: <https://finance.gov.mk/mk/node/8726>

³ Од кои 2.000.509 ЕУР финансиска помош и 950.000 евра во материјална помош. Состојба објавена на 06.05.2020 година на интернет страницата на Министерството за здравство на следниот линк: <http://zdravstvo.gov.mk/poddrshka-za-spravuvanje-so-koronavirusot-smetka-za-donacii-i-lista-na-donatori/>

⁴ Линк до објавата: <https://nezavisen.mk/na-smetkata-za-donacii-sobrani-800-000-evra/>

данок на добивка што претставува законска обврска и е со износ од 341.463 евра е сметано како финансиска поддршка/донација. Дополнително, според овој како донации од министерството се сметаат и средствата на граѓаните платени за различни услуги обезбедени од јавни претпријатија или пак институции, а потоа уплатени од истите кон резервниот фонд се сметаат како донација од јавна институција. Па така на пример, Државна лотарија на РСМ чиј буџет е дел од државниот буџет префрлила 178.862 евра наплатени од граѓаните како донација кон Министерството за здравство.

Важно е да се напомене дека информации кои се однесуваат на обезбедувањето и користењето на средствата, особено оние од донации и грантови, за справување со кризата создадена од COVID-19 се премногу општи и понекогаш конфузни.

Дополнително, информациите за направените проценки на потребни средства и материјали, кои се основа за креирање и спроведување на даночните политики и склучување на договори за донации, кредити и грантови, не се достапни на јавноста. Оттука, не може да се заклучи дали средствата кои досега се обезбедени одговараа на реалните потреби на јавниот сектор за справување со кризата.

Табела 1. Приказ на директна финансиска помош

Извор на донација	Намена на донацијата	Износ на донација (во ЕУР)
Европска унија ⁵	итни медицински потреби на РСМ (набавка на маски, вентилатори, тестови, и опрема за заштита)	4.000.000
Европска унија	социо-економско закрепнување	50.000.000
Европска унија	директна буџетска помош	3.000.000
Европска унија	финансиска поддршка на приватен сектор	9.000.000
САД	помош за медицинска и заштитна опрема	1.044.832

⁵ Обоените податоци во црвена боја означуваат податоци објавени од Независен весник, кои се достапни на следниот линк: <https://nezavisen.mk/na-smetkata-za-donacii-sobrani-800-000-evra/>

Германија	Поддршка за инфективна клиника , неурохирургија и карилен за третирање на болни од COVID-19	40.000
Алаклоид АД, Скопје	за справување со здравствената криза	200.000
Комерцијална банка АД	парична донација	100.000
Тутунски комбинат Прилеп	дел од платите на менаџментот	нема информација
НЛБ Тутунска банка	парична донација, со што дел за набавка на кревети за Инфективна клиника	50.000
Макпрогрес Виница	парична донација за опрема за локални институции	813
Државна лотарија на РСМ	парична донација со мал дел заштитна опрема	178.862
Витаминка Прилеп	финансиска донација со опрема, средства за дезинфекција, потрошен материјал и тестови, како и 170 пакети храна	59.910
Еурофарм Битола	50 болнички кревети	Нема информација

1.2. ОТВОРЕНОСТ НА ПОСТАПКИ ЗА НАПРАВЕНИ ПРОМЕНИ ВО БУЏЕТИТЕ НА ЈАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНАТА СОСТОЈБА

На 26 март 2020 година, Владата на РСМ донесе уредба со законска сила за примена на законот за буџети во време на вонредна состојба. Со член 2 од уредбата, Владата го одложува креирањето на фискалната стратегија и подготовката на завршната сметка на буџетот за 2019 година, и со член 3 се дозволува на буџетските корисници да можат со прераспределба самостојно да ги намалат одобрените средства со буџетот до 70% на ниво на ставка, во рамки на потпрограма и буџет. Додека пак, за реалокација на средства помеѓу буџетските корисници според член 4 одлучува Владата.

Ваквата уредба и дадените можности на Владата и јавните институции да одлучуваат самостојно за користење на 70% од средствата на граѓаните, во време на нефункционирањето на собранието и непостоењето на информации поврзани

со примената на уредбата, го става под знак прашање почитувањето на принципите на економичност и ефикасност во користење на буџетските средства. Од 18 март 2020 година, кога беше прогласена вонредна состојба во државата, до 05 мај 2020 година се направени низа на измени во буџетите на јавните институции во кои јавноста нема увид заради нетранспарентноста на овие постапки. Ова пак значително ја ограничува можноста на граѓаните имаат увид во тоа кои нивни права ќе се намалат во иднина и кои штети граѓаните ќе ги претрпат како резултат на кротењето на средствата за обезбедување на тие права. Исто така, ваквиот пристап ги оневозможува граѓаните да имаат увид во тоа за што скратените средства ќе бидат наменети и дали овие одлуки се издржани и одговараат на реалните потреби на населението.

1.3. ОТВОРЕНОСТ НА ПОСТАПКИТЕ ЗА ТРОШЕЊЕ НАС СРЕДСТВАТА ПРИБРАНИ ПРЕКУ НАПЛАТА НА ЈАВНИ ДАВАЧКИ ИЛИ ПАК ДОБИЕНИ ДОНАЦИИ И ГРАНТОВИ

1.3.1. КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА ЗА НАБАВКА НА ЗАШТИТНИ МАСКИ И РАКАВИЦИ И ДОНАЦИЈА НА ЗАШТИТА ОПРЕМА

Во периодот од 26 февруари до 05 мај, 2020 година, **најголемиот дел од потрошените буџетски средства и примените донации се однесуваат на набавка на заштитна опрема** (ракавици, маски, скафандери, визири, и сл.) наменета за здравствените работници и припадниците на полицијата и армијата. Во овој период, Владата на РСМ донесе три уредби во сила на закон за интервентна набавка на 180.000 парчиња на заштитни маски чија проценета вредност⁶ изнесува 128.936 евра. Во истиот период, Министерството за здравство информираше за набавка на 538.200 парчиња на заштитни маски, визири и скафандери со проценета вредност од 536.789 евра (види табела број 2), а пак на министерството му беа обезбедени донации на најмалку 298.050 парчиња заштитна опрема и материјали чија вредност е најмалку 319.753 евра. Дополнително, Министерството за одбрана на својата интернет страница информираше за две набавки на 30.444 парчиња ракавици, маски, скафандери и каљачи во вредност од 3.782 евра, што ја прави единствена институција која објавила информации за спроведени постапки за јавни набавки во целост. Министерството за внатрешни работи, како најголем корисник на заштитна опрема, нема јавно достапни информации за спроведени постапки за набавка на ваква опрема.

⁶ Кога зборуваме за проценета вредност, под истата подразбираме за вредност која е добиен со едноставно помножување на количината и пазарната цена утврдена преку интернет пребарување

Оттука, **за период од два месеци од државниот буџет обезбедени се над 1.000.000 парчиња заштитна опрема во вредност од близу 1 милион евра.** Но како и да е, информациите кои се јавно достапни, а се однесуваат на набавените количини или пак примените донации и износот на потрошени средства, не се достапни на јавноста. Па така на пример, во записниците од седниците на Владата на РСМ има информација за очекуваната дневна количина за набавка на заштитни маски, периодот на реализација на набавката и очекуваната цена за набавка, но во исто време нема јавно достапни информации за тоа колкава количина на маски се набавени досега и колку средства од буџетот се потрошени за оваа намена. Во една изјава на министерот за здравство дадена на 11 април 2020 (види табела број 1), истиот информираше за набавка на прилично висока количина на заштитна опрема и сподели што и во колкава количина ќе се набавува. Досега нема јавно достапни информации за објавен или пак реализиран тендер за набавка, ниту пак информации за тоа дали количините се набавени и колку средства се потрошени за истото.

Кога станува збор пак за примени донации на заштитна опрема и материјали, освен информација за количината на добиена помош од ЕУ и количината добиена помош од Република Турција, на интернет страниците на јавните институции, не се достапни поединечни информации за вредноста на примени донации и видот на примени донации во изминатиот период за справување со пандемијата. На интернет страницата на Министерството за здравство се вели дека министерството обезбедило донација на над 2.000.000 парчиња заштитна опрема (заштитни очила, визери, скафандери, разни видови маски, каљачи, капи), без притоа да се наведе од кој донатор се истите, во која количина, на кој начин се дистрибуирани и колкава е нивната вредност.

Важно е да се напомене дека, според Извештајот за вработени во јавниот сектор за 2018 година, **во јавниот здравствениот сектор на РСМ работат вкупно 19.704 лица, а пак според годишниот извештај на ФЗОМ во РСМ има 3.386 матични општи лекари, матични гинеколози и сестри ко работат во нивните ординации. Секој од нив кои во изминатиот период во просек добил по 44 парчиња заштитна опрема или пак помалку од едно парче на ден.** Ваквата дистрибуција допринесе кон заразување на 235 здравствени работници досега, од кои 52 се заразени на своето работно место.

Табела 2. Приказ на постапки за набавка и донации на заштитни маски и опрема

Датум на донесена одлука за набавка	Вид на набавка	Набавена количина до 05.05.2020 година (проценета вредност)	Износ на потрошени средства за набавка до 05.05.2020 година (проценета вредност во ЕУР)
Набавка од државен буџет			
24 март 2020 (27ма седница на Владата)	заштитни маски	94.400 ⁷	62.933 ⁸
25 март 2020 (договор број 18/3-373/12 на Министерство за одбрана)	каљачи, скафандери и маски	400	1.077 ⁹
01 април 2020 (седница на Владата)	заштитни маски	70.000 ¹⁰	53.723 ¹¹
02 април 2020 (договор број 18/3-397/11 на Министерство за одбрана)	ракавици за еднократна употреба	30.000	2.705 ¹²
11 април (информација објавена на интернет страницата на Министерството за	маски, хируршки маски и везири,	517.000 ¹³	441.789 ¹⁴

⁷ Количината е пресметана со множење на бројот на денови од денот на донесување на одлуката и нарачаната дневна количина (2.000 парчиња).

⁸ За пресметување на проценетата вредност користена е цената за набавка на маски со материјал на произведувачот наведена во донесената одлука на Владата на РСМ (47.2 МКД по парче)

⁹ Набавката е достапна на следниот линк: <https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/dossie-acpp/5551447b-01b9-4233-9b18-0578108a9e50>

¹⁰ Количината е пресметана со множење на бројот на денови од денот на донесување на одлуката и нарачаната дневна количина (2.000 парчиња)

¹¹ За пресметување на проценетата вредност користена е цената за набавка на маски со материјал на произведувачот наведена во донесената одлука на Владата на РСМ (47.2 МКД по парче)

¹² Набавката е достапна на следниот линк: <https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/dossie-acpp/4b35a560-51fa-41c3-a5d9-02b59221ca0a>

¹³ Количината е директно превземена од изјавата на министерот за здравство дадена на 11 април 2020 година. Истата е достапна на следниот линк <http://zdravstvo.gov.mk/zashtitna-oprema-za-zdravstvenite-rabotnici-ima-dovolno-vo-tek-e-nabavka-na-dopolnitelni-kolicchini/>

¹⁴ Количината е пресметана со множење на бројот на денови од денот на донесување на одлуката и нарачаната дневна количина (2.000 парчиња)

здравство)			
11 април (информација објавена на интернет страницата на Министерството за здравство)	скафандери и гумени скафандери	21.200 ¹⁵	95.000 ¹⁶
27 април 2020 (___ седница на Владата)	заштитни маски	16.000 ¹⁷	12.280 ¹⁸
Донација			
07 април 2020 (37ма седница на Владата) – Република Турција	заштитни маски	50.000	38.374 ¹⁹
07 април 2020 (37ма седница на Владата) – Република Турција	скафандери	1.000	4.553 ²⁰
24 април 2020, Европска Унија	заштитни маски	5.000 ²¹	5.691 ²²
06 април - Унгарија	заштитни маски	100.000 ²³	76.748 ²⁴
06 април - Унгарија	заштитни одеа	5.000	22.764
Словенија	заштитни маски и ракавици	100.000	110.000

¹⁵ Количината е директно превземена од изјавата на министерот за здравство дадена на 11 април 2020 година. Истата е достапна на следниот линк <http://zdravstvo.gov.mk/zashtitna-oprema-za-zdravstvenite-rabotnici-ima-dovolno-vo-tek-e-nabavka-na-dopolnitelni-kolicini/>

¹⁶ За пресметување на проценетата вредност користена е цената за набавка на маски која ја користи Владата на РСМ (47.2 МКД по парче)

¹⁷ Количината е директно превземена од изјавата на министерот за здравство дадена на 11 април 2020 година. Истата е достапна на следниот линк <http://zdravstvo.gov.mk/zashtitna-oprema-za-zdravstvenite-rabotnici-ima-dovolno-vo-tek-e-nabavka-na-dopolnitelni-kolicini/>

¹⁸ За пресметување на проценетата вредност користена е цената за набавка на маски која ја користи Владата на РСМ (47.2 МКД по парче)

¹⁹ За пресметување на проценетата вредност користена е цената за набавка на маски која ја користи Владата на РСМ (47.2 МКД по парче)

²⁰ За пресметување на проценетата вредност користена е цената за набавка на маски која ја користи Владата на РСМ (47.2 МКД по парче)

²¹ Количината е превземена од изјавата на министерот за надворешни работи на РСМ, која е достапна на следниот линк: <https://vlada.mk/node/21169>

²² За пресметување на проценетата вредност користена е цената за набавка на маски која ја користи Владата на РСМ (47.2 МКД по парче)

²³ Обоените податоци во црвена боја означуваат податоци објавени од Независен весник, кои се достапни на следниот линк: <https://nezavisen.mk/na-smetkata-za-donacii-sobrani-800-000-evra/>

²⁴ Обоените износи на средства во црвена боја означуваат податоци објавени од Независен весник, кои се достапни на следниот линк: <https://nezavisen.mk/na-smetkata-za-donacii-sobrani-800-000-evra/>

Бугарија	заштитни одеа	300	1.366
ОБСЕ	заштитна опрема и 16 возила	нема податок	37.200
Британска амбасада	заштитни ракавици и пумпи	нема податок	нема податок
Комерцијална банка	заштитни маски	34.250	19.512
Меѓународно училиште Нова и Жито Пром	заштитни визири и скафандери, како и храна	нема податок	нема податок
Тинекс	постелнина и средства з алична хигиена	нема податок	1.626
АЛФИ БИ	заштитни маски	2.500	1.919 ²⁵

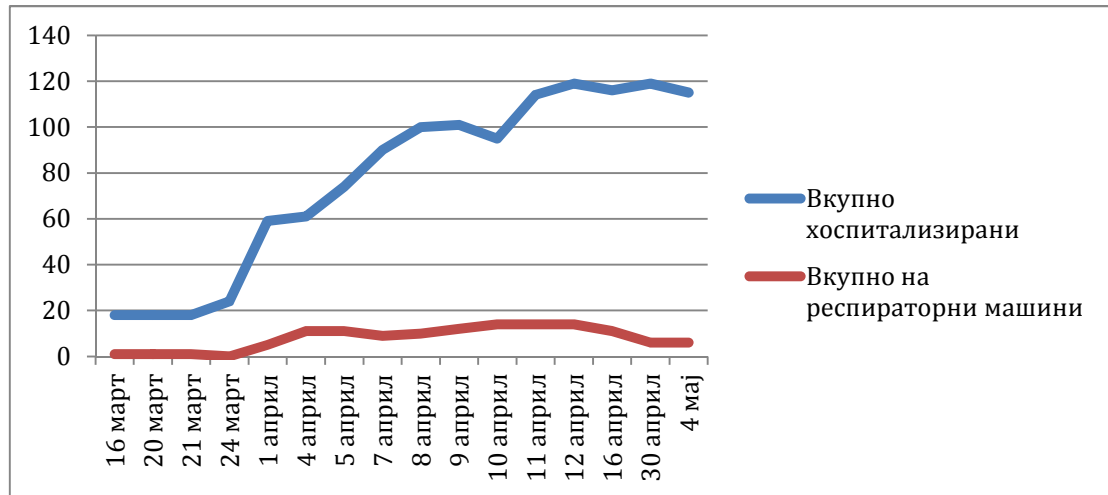
1.3.2. КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА ЗА НАБАВКА НА РЕСПИРАТОРИ И ДОНАЦИИ НА РЕСПИРАТОРИ

Необјавувањето на информации за објавените и спроведени набавки, некоординираноста на помеѓу јавните институциите, различните и нејасни информации, кои кружат во јавноста се карактеристика и на постапките за набавка на респираторни машини. Дополнително, континуираното инсистирање за набавка на голема количина на респиратори, без јасна проценка на националните потреби и трендови, особено допринесуваат да се постави прашањето: **дали потребата е вистинска или пак се создава поле за злоупотреба на државните средства?**

Во периодот од 26 февруари до 05 мај, 2020 година, согласно податоците изјавени од министерот за здравство на прес конференциите поврзани со COVID-19, најголемата зафатеност на здравствените капацитети била на 12 и 30 април, 2020 година кога во еден момент на Клиниката за инфективни болести, Градската општа болница 8ми септември, и Клиничките болници во Битола и Штип биле хоспитализирани по 119 лица. Најмал број на хоспитализирани пациенти (18), според изјавите на министерот, имало на 16 март 2020.

²⁵ За пресметување на проценетата вредност користена е цената за набавка на маски која ја користи Владата на РСМ (47.2 МКД по парче)

Како и да е, ниту на интернет страниците на јавните институции, ниту пак во изјавите на министерот нема податок за тоа колку лица се хоспитализирани во другите здравствени установи во РСМ, како на пример Општите болници во Куманово и Прилеп, или пак Клиничката болница во Тетово.

Графикон бр. 1 Движење на број на хоспитализирани лица и лица на механичка вентилација во периодот на март, април и мај, 2020 година.

*Податоците се извадени од изјавите на министерот за здравство на прес конференциите поврзани со пандемијата.

Од вкупниот број на хоспитализирани лица, најмногу 14 лица имале потреба од респираторна поддршка во еден ист момент и тоа на 10ти, 11ти и 12ти април 2020 година. Па така на пример, на 12 април кога имало најголем број на хоспитализирани лица, респираторна поддршка им била обезбедена на 12% од хоспитализираните лица. Според последната дадена изјава на министерот за здравство за капацитетите на јавните здравствени институции од аспект на располагање со машини за вентилација од 25 април 2020 година, во РСМ имам 130 машини (120 постојани и 12 машини донирани од ЕУ)²⁶. Оттука, во моментот кога имало најголем број на хоспитализирани пациенти и најголем број на пациенти со потреба од механичка вентилација (12 април) во нашата држава слободни биле уште 106 респираторни машини (види графикон број 1). Оттука, се доведува во прашање одлуката на Владата на РСМ и Министерството за здравство за оправданоста на одлуките за набавка на респиратори, особено одлуката од 03 април 2020, кога се објави повик за набавка на 200 респираторни машини, кој беше поништен заради неможност истите да се обезбедат (види табела број 3).

²⁶ Линк до дадената изјава на министерот: <http://zdravstvo.gov.mk/dvete-kompanii-koi-go-dobija-tenderot-za-nabavka-na-31-respiratorna-mashina-ne-izvestija-deka-nema-da-bidat-vo-mozhnost-da-gi-isporachaat-respiratornite-mashini-vo-momentov-imame-na-raspolaganje-preku/>

Како и да е, анализирајќи ги податоците кои се однесуваат на набавка на респиратори, кои во главно се базираат на медиумски изјави и податоци, се добива впечаток дека станува збор за сива зона во постапувањето на институциите во периодот на пандемија. Односно, нема јасен податок за текот на секоја поединечна набавка на респиратори или има конфузни и дозирани информации кои доведуваат до создавање на комплетно бунило на јавноста (види табела број 3).

И да заклучиме, Владата на РСМ и Министерството за здравство во три наврати се обидоа на набават вкупно 281 респираторна машина чија вредност се проценува на 7.025.000 евра²⁷. Во период овие институции се обидоа да обезбедат најмалку 92 респиратори, но успеаја да обезбедат само 12 со проценета вредност од 300.000 евра од ЕУ. (види табела број 3).

Табела 3. Приказ на повици и донации за набавка на респиратори

Датум на донесена одлука за набавка	Вид на набавка	Набавена количина до 05.05.2020 година (проценета вредност)	Износ на потрошени средства за набавка до 05.05.2020 година (проценета вредност во ЕУР)
Набавка од државен буџет			
25 април 2020, Информација објавена на интернет страницата на Министерството за здравство	31 респираторна машина	поништена (двете компании избрани немаа можност да ги испорачаат)	поништена (двете компании избрани немаа можност да ги испорачаат)
03 април 2020, (34 седница на Владата)	200 респираторни машини	поништена	поништена

²⁷ Во уредбите на владата со законска сила за интервентна набавка на респираторни машини наведено е дека респираторите треба да изнесуваат најмногу до 25.000 евра по парче. Оттука, таа цена е земена за проценување на цената на чинење на истите.

01 март 2020, интервентна набавка објавена од Министерството за здравство	50 респираторни машини	поништена (респираторите заглавени во Бразил)	поништена (респираторите заглавени во Бразил)
Донација			
24 април 2020, Европска Унија	12 механички вентилатори	пристигнати	нема податок
27 март 2020, УНОПС и УНДП	55 респираторни машини	респираторите заплени во Истанбул	респираторите заплени во Истанбул
Норвешка	25 вентилатори и медицинска опрема ²⁸	нема податок дали се пристигнати	180.000

1.3.3. КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА ЗА НАБАВКА НА РЕАГЕНСИ И ТЕСТОВИ И ДОНАЦИИ НА ТЕСТОВИ И РЕАГЕНСИ

Во РСМ, според податоците на Институтот за јавно здравје, заклучно до 04 мај 2020 година направени се 17.544 тестови, но единствени информации кои се јавно достапни се дека Владата донела уредба со законска сила за интервентна набавка на 3.000 реагенси и добиле донација на 25.000 тестови²⁹ од кои 5.000 се од Република Турција и Холандија. Недостасуваат податоци за тоа како се набавени останатите реагенси за 14.544 тестови и од каде се добиени донациите на останатите 20.000 тестови. Дополнително, праксата на континуирано прикривање на информации за износот на потрошени средства или пак вредноста на примени донации продолжува и при набавката на потрошен материјал, односно набавка на тестови и реагенси кои се основни за идентификување на статусот на заболност кај граѓаните во РСМ (види табела број 4).

²⁸ Обоените податоци во црвена боја означуваат податоци објавени од Независен весник, кои се достапни на следниот линк: <https://nezavisen.mk/na-smetkata-za-donacii-sobrani-800-000-evra/>

²⁹ Информација објавена од Министерството за здравство од 06.05.2020 година: <http://zdravstvo.gov.mk/poddrshka-za-spravuvanje-so-koronavirusot-smetka-za-donacii-i-lista-na-donatori/>

Табела 4. Приказ на повици и донации за реагенси и тестови

Датум на донесена одлука за набавка	Вид на набавка	Набавена количина до 30.04.2020 година (проценета вредност)	Износ на потрошени средства за набавка до 05.05.2020 година (проценета вредност во ЕУР)
Набавка од државен буџет			
09 април 2020	реагенси за ИЈЗ	3.000	нема податок
Донација			
07 април 2020 (37ма седница на Владата) – Република Турција	тестови за дијагностика	1.000	нема податок
Холандија	тестови и машини за тестирање ³⁰	4.000 тестови	нема податок
Непознат извор³¹	тестови	20.000	нема податок

1.3.4. КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА ЗА НАБАВКА НА ОСТАНАТИ ДОБРА И ДОНАЦИИ НА ОСТАНАТИ ДОБРА ЗА СПРАВУВАЊЕ СО COVID-19

Во периодот од 26 февруари до 05 мај, 2020 година Министерството за здравство и Владата на РСМ обезбедија донација на медицинска опрема во вредност од 30.000 евра од Кина која стигна со РСМ со помош на Владата на Република Унгарија и една донација на медицинска опрема, маски, крпи и останата опрема во вредност од 22.764 евра. Дополнително, Министерството за одбрана набави 13.650 парчиња и 2.500 литри средства за одржување на лична и колективна хигиена во вредност од 27.054 евра, и објави еден повик за набавка на средства за дезинфекција во вредност од 5.054 евра без вклучен ДДВ.

³⁰ Обоените податоци во црвена боја означуваат податоци објавени од Независен весник, кои се достапни на следниот линк: <https://nezavisen.mk/na-smetkata-za-donacii-sobrani-800-000-evra/>

³¹ Информација објавена од Министерството за здравство од 06.05.2020 година: <http://zdravstvo.gov.mk/poddrshka-za-spravuvanje-so-koronavirusot-smetka-za-donacii-i-lista-na-donatori/>

Во истиот период, според информациите објавени од Министерството за здравство³² обезбедени се и 80 парчиња поголеми медицински апарати (апарати за механичка вентилација, Рентген апарати, бронхоскопи, респиратори, инфузиомати, ЕКГ апарати, ЕХО апарати, дефибрилатори, аспиратори за сукција, пациент монитори за инвазивно мерење притисок, апарати за лабораторија), како и потребни лекови и медикаменти, потрошен материјал, како и немедицинска опрема и други потреби пред сè на Инфективните одделенија – 12 возила, машини за перење, сушење, бојлери за топла вода, кревети, фолија за маневарска болница, пешкири, постелнини, козметички производи, вода, софтверски апликации, батерии за Рентген апарати, кислородни маски, и пулсоксиметри (види табела број 5).

Табела 5. Приказ на повици и донации за набавка на останати добра за справување со COVID-19

Датум на донесена одлука за набавка	Вид на набавка	Набавена количина до 30.04.2020 година (проценета вредност)	Износ на потрошени средства за набавка до 05.05.2020 година (проценета вредност во ЕУР)
Набавка од државен буџет			
08 април 2020 (договор број 18/3-343/19 на Министерство за одбрана)³³	Средства за одржување на лична и колективна хигиена	13.650 парчиња 2.500 литри	27.054
13 април 2020 година објавен повик од Министерство за одбрана³⁴	Средства за дезинфекција дезинсекција и дератизација	105 литри 25 килограми 4 парчиња (Постапката не е завршена)	5.054 + ДДВ

³² Информација објавена од Министерството за здравство од 06.05.2020 година: <http://zdravstvo.gov.mk/poddrshka-za-spravuvanje-so-koronavirusot-smetka-za-donacii-i-lista-na-donatori/>

³³ Линк до информации за склучен договор: <https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/dossie-acpp/e2fe2dc1-7326-4c21-b762-ada2959dac27>

³⁴ Линк до објавениот повик: <https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/dossie/da22feff-1ae3-4b0e-af2f-b7ca381554ec/13>

Донација			
Кина	медицинска ³⁵ опрема	нема податок дали се пристигнати	30.000
Ротари Клубови	4 монитори за пациенти, 15 пулсоксиметри, 100 заштитни визири, 1.000 заштитни маски KN95-A за медицинскиот персонал и 200 крпи	донацијата е испорачана	22.764
Непознат извор³⁶	80 парчиња поголеми медицински апарати (апарати за механичка вентилација, рентген апарати, бронхоскопи, респиратори, инфузиомати, ЕКГ апарати, ЕХО апарати, дефибрилатори, аспиратори за сукција, пациент монитори за инвазивно мерење притисок, апарати за лабораторија), како и потребни лекови и медикаменти, потрошен материјал, како и немедицинска опрема и други	нема податок	нема податок

³⁵ Обоените податоци во црвена боја означуваат податоци објавени од Независен весник, кои се достапни на следниот линк: <https://nezavisen.mk/na-smetkata-za-donacii-sobrani-800-000-evra/>

³⁶ Информација објавена од Министерството за здравство од 06.05.2020 година: <http://zdravstvo.gov.mk/poddrshka-za-spravuvanje-so-koronavirusot-smetka-za-donacii-i-lista-na-donatori/>

	потреби пред сè на Инфективните одделенија – 12 возила, машини за перење, сушење, бојлери за топла вода, кревети, фолија за маневарска болница, пешкири, постелнини, козметички производи, вода, софтверски апликации, батерии за Рентген апарати, кислородни маски, и пулсоксиметри.		
--	---	--	--

Фондација
Здружение ЕСЕ

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
OPEN OTBORENO
SOCIETY ЮПШЕСТВО
MACEDONIA МАКЕДОНИЈА

Овој документ е подготвен со кофинансирање од Европската Унија. Содржината на овој документ е во целосна одговорност на Здружението ЕСЕ и во ниту еден случај не го одразува ставовите на Европската Унија.